

KÄLLFÖRTECKNING

Utställningen "Fjällträdgårdar eller Det förlorade paradiset" 2022–2023. Härjedalens Fjällmuseum AB.

Tryckta källor

Abrahamsson Hülphers, Abraham. Dagbok öfver en resa genom Norrland 1758. Med efterskrift och register. LT:s förlag, Stockholm 1978.

Almqvist, Boel. Huså bruk och dess minnesmärken. Heimbygdas förlag, Östersund 1974.

Ambjörnsson, Ronny. Den hemliga trädgården: om trädgårdar i litteratur och verklighet. Stockholm 2015.

Antonsson, Hans. Perspektiv på tillvaron: Grosshandlaren A.W. Bergsten som fotograf och konstnär. KSLA, Stockholm 2017.

Antonsson, Hans (red.). Vid fjällets fot: donatorn A.W. Bergsten och hans Enaforsholm i Västjämtland - från jaktvilla till fjällgård. KSLA, Stockholm 2012.

Antonson, Hans, Edling, Nils och Lundquist, Kjell. A.W. Bergsten - om personen, stiftelsen och fjällegendomen Enaforsholm. KSLA, Stockholm 2005.

Arndt, Johan. Johan Arndts Paradislustgård. F. & G. Beijers förlag, Stockholm 1882. Författad 1612, i svensk översättning första gången 1648.

Birger, Selim. Trädgård och åker i Härjedalen. Ingår i *Trädgården*. Stockholm 1909.

Birger, Selim. Om Härjedalens vegetation. Kungl. Vetenskaps Akad. Arkiv f. botanik Bd. 7. KVA, Stockholm 1908.

Björklund, Jörgen och Östlund, Lars red. Norrländsk skogshistoria. Människan, skogen och industrin. Redovisning av de Skogshistoriska seminariedagarna vid skogsvetenskapliga fakulteten i Umeå 8–9/4 1992. Umeå 1992.

Borgos, Randi och Spangen, Amund. På Sta'a og uti markom: ei rundreise i Røros-bygdernes kulturhistorie. Bind II. Elverum 2002.

Bromée, Nils. En bok om Sveg och Härjedalen. Östersund 1974.

Clarke, Edward Daniel. Travels in various countries of Europe, Asia and Africa. London 1810–1823.

Eliasson, Ingegärd, Knez, Igor, Ljungdahl, Ewa, Hanneryd, Ola, Karlsson, Eva. Fjäll som kultur? Kulturella ekosystemtjänster i fjällandskap. Länsstyrelsen i Jämtlands län, Östersund 2015.

Engman, Karin. Lapplands kulturbotaniska trädgård. Tidskriften Trädgård i norr nr 2 2014.

Eriksson, Jörgen I. Samisk shamanism: var tids noaidi. Umeå 2018.

Eurenius, Petter. Förstudierapport *Spår och leder Funäsfjällen*. Destination Funäsfjällen AB, Funäsdalen 2018.

Fock Nilsson, Lisa. Industrialiseringens gröna kulturarv Tre exempel på grönområden med koppling till industrialismen. Examensuppsats. Göteborgs universitet 2018.

Hagström, Johan Otto. Jemtlands oekonomiska beskrifning eller känning, i akt tagen på en resa om sommaren 1749, af Joh. Otto Hagström. M. D. Stockholm, tryckt hos directeuren och kongl. boktr. uti stor-förstendömet Finland, Jac. Merckell, 1751. Stockholm 1751.

Hanneryd, Ola red. Härjedalsrokoko under två sekler: om schatullmakaren Jöns Ljungberg och hans landskap. Med bidrag av Maj-Britt Andersson, Olof Appelgren, Ola Hanneryd, Marianne Strandin, Marie Ulväng. Funäsdalen 2021.

Hülphers, Abraham Abrahamsson. Samlingar til en beskrifning öfwer Norrland: Andra och tredje samlingen om Jämtland och Herjedalen. Västerås 1775. Faksimilutgåva, Stockholm 1912.

Hülphers, Abraham Abrahamsson. Dagbok öfwer en resa genom Norrland 1758. Med efterskrift och register utgiven av Nils-Arvid Bringéus och Harald Hvarfner. Stockholm 1978.

Härjedalen: natur och kulturhistoria. Bergström, Erik J, Magnusson, Gert, Raihle Jan. Jämtlands läns museum 1990.

Iwarsson, Mattias. "Fäbod" – en riktig höjdarrabarber! Hemträdgården nr 3 2006.

Jansson, E. Alfred. Ljusnedals bruks krönika. Klippan 1958.

Jansson, Olof (red.). En bok om Härjedalen. Redaktör. Härjedalens Fornminnesförening, Funäsdalen 1937.

Järnfeldt-Carlsson, Marta. Landskap, jaktvillor och kurhotell. Arkitektur och turism i Västjämtland 1880–1915. Akademisk avhandling. Umeå universitet 1988.

Kardell, Sven Johan. Östersunds stads uppkomst och utveckling: till och med år 1830. Östersund 1920.

Key, Ellen. Tankebilder: förra delen. Kvinnorna – lifsbehof – individualitet. Stockholm 1898.

Key, Ellen. Tankebilder: senare delen. Patriotism – själens evolution. Stockholm 1898.

Kortekangas, Otso. Problemet med samer som ekologiska förebilder. Svenska Dagbladet 2022-02-06.

Kullman, Leif och Öberg, Lisa. Helags & Sylarna – klimatförändringar i storslagna fjäll. Books on Demand, Stockholm 2019.

Kuoljok, Kajsa. Samiska växter i Laponia. Åjtte, svenskt fjäll- och samemuseum, Jokkmokk 2012.

Kulturminneplan, Røros kommune. Røros 2020.

Königsson, Lars-König. Skogsbete och odling. Ingår i Möten i gränsland (red. Inger Zachrisson). Statens historiska museer, Stockholm 1997.

Ledin, Gunnel. Erik Fundin 1843–1932: skapare av Härjedalens Fornminnesförening. Funäsdalen 1994.

Lillhärddalsgården, Fornbyn, Jamtli. Jordbruket i Härjedalen på 1700-talet. Stencil.

- Lindgren, Anna. Planteringar vid järnvägen. Funktion och organisation under stambanornas första tid. Licentiatuppsats. Göteborgs universitet 2020.
- Lundell, Jan. Hälsingegårdarna och linet. Till frågan om linnenäringens betydelse för stora hälsingehus. Ingår i Bebyggelsehistorisk tidskrift nr 45 2003.
- Lundmark, Bo. Anteckningar om Funäsdalen med omnejd. Funäsdalens kyrkliga arbetsgrupp, Funäsdalen 2001.
- Lundquist, Kjell. Enaforsholm Försöks- och fjällträdgården 1991–2008. KSLA, Stockholm 2008.
- Matsson, Karl. Trädgårdstäppan i Norrland. Om köksväxter, bär, frukt samt blommor och övriga prydnadsväxter. 7.e uppl. Härnösand 1944.
- Milton, John. Det förlorade paradiset. Översättning av Victor Emanuel Öman. Uppsala 1862. Originalet från 1674.
- Modin, Erik. De finska nybyggena i Hogdal: historisk redogörelse. Uppgifterna hämtade ur gamla handlingar i Hogdal. Utg. av Gunnar Svensson och Ytterhogdals hembygdsförening. Ytterhogdal 1958.
- Molly Wallace och David Carruthers, David. Wallace, Molly red. Perma/culture: imagining alternatives in an age of crisis / edited by Molly Wallace, David Carruthers. London 2018.
- Mörner, Robert. Trädgårdsbok för Norrland. Tillägnad nybörjare i trädgårdsskötsel. 3.e uppl. Stockholm 1925.
- Mörner, Robert. Trädgårdsodling i Jämtland, dess möjlighet och betydelse. Östersund 1904.
- Nitzelius, Tor. Populus. En sammanställning av odlingsbara popplar. Lustgården. Årsskrift 1944–45. Föreningen för dendrologi och parkvård, Stockholm 1945.
- Nodermann, Maj. Jöns Ljungberg: den konstnärlige tullvaktmästaren i Härjedalsfjällen. Fornvårdaren 17. Heimbygda 1980.

Olingdahl, Göte. Läseriet i Lillhärdal: en inomkyrklig pingstväckelse på 1700-talet. Reflexioner kring dess uppkomst, vägval och nedgång. Studier och uppsatser XII. Härnösands stiftshistoriska sällskap 2010.

Qvarnström, Elin. ”De tycka emellertid av gammal vana att det smakar gott, och tro dessutom att det är bra för hälsan”. Samiskt växtutnyttjande från 1600-talet fram till ca 1950. Examensarbete. SLU, Umeå 2006.

Qvirsfeld, Johann. Mag. Joh. Qvirsfelds Himmelska örtegårdssällskap, bestående uti XXXXI samtal emellan Christum och en trogen själ. Stockholm 1749.

Raw, Christian B. Mystik i Norden. Ingår i Svensk Teologisk Kvartalskrift. Årg. 77. Lund 2001.

Rodenstam, Stina. Om lin och nässlor som spånadsämne i Jämtland. Malmö 1918.
Rylander, Ulla. Fjällnära trädgårdar i Jämtland och Härjedalen tiden 1830–1900. KSL, Stockholm 1996.

Schissler, Pehr. Herjeådahlens Hushållning: författad, med anmärkningar theröfwer, gjorde på en resa til Norrige 1750, och sedermera 1758 och 1760 på schäfer-resor därstädes. Stockholm 1770.

Sjöberg, Göran. Fjällträdgården - en fjällbotanisk trädgård i Jokkmokk: nu har den blomstrat i 20 år. Åjtte musei vänner, Jokkmokk 2015.

Solbakk, Aage. Naturen leger – Guvhlláruššan. CálliidLágádus AS, Kárásjohka 2010.

Swab, Anton och Robsahm, Carl Magnus, Journal under en resa genom Gästrikland, Hälsingland och Härjedalen till Röros kopparverk i Norge: förrättad på bergsrådet Baron Hermelins bekostnad och efter hans instruktioner år 1796. Med inledning och register utgiven av Herman Richter. Faksimilutgåva, Lund 1940.

Swab, Anton och Robsahm, Carl Magnus, Resa genom Härjedalen till Norge och Röros kopparverk 1796: med inledning och anmärkningar utgiven av Herman Richter. Faksimilutgåva, Stockholm 1938.

Schmidt, Johann Wilhelm. Resa genom Hälsingland och Härjedalen år 1799 : en del av Johann Wilhelm Schmidts berättelse om sin resa genom några svenska landskap för att besöka samerna / översatt och kommenterad av Anders Løov. Luejie förlag, Tännäs 1992. Originalutgåvan utgiven i Hamburg 1801.

Svanberg, Ingvar och Tunón, Håkan. Samisk etnobiologi: människor, djur och växter i norr. Falun 2000.

Ulander, Axel. Ett och annat om trädgårdsodling i övre Norrland. Ingår i *Lustgården* - årskrift 1939. Föreningen för dendrologi och parkvård, Stockholm 1939.

Ulväng, Marie. Klädekonomi och klädkultur : böndernas kläder i Härjedalen under 1800-talet. Avhandling. Uppsala universitet. 2012/2013.

Utsi, Per Mikael. Traditionell kunskap och sedvänjor inom den samiska kulturen – relaterat till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Sametinget, Kiruna & Centrum för biologisk mångfald, Uppsala 2007.

Ullberg, Gösta. Huså bruks historia. Östersund 1967/1989.

Vingelsgaard, Vigdis. Figurer på stabbursvegg i Erlien, Tolga. Årbok for Nord-Østerdalen 2006.

Wulff, Thorild. Fruktodling i Norrbotten och dess klimatiska betingelser. Sveriges Pomologiska förenings årskrift. Stockholm 1906.

Zachrisson, Inger red. Möten i gränsland: samer och germaner i Mellanskandinavien. SHM, Stockholm 1997.

Zetterström, Per. Trädgården i Jämtland och Härjedalen. Östersund 1934.

Öberg, Johan. Historik rörande trädgårdsodlingen i Jämtlands län. Jämtlands läns trädgårdsodlaresällskap, Östersund 1929.

Övriga källor

<https://silvermuseet.se/forhistorisk-odling-i-renskotselns-landskap/>
Förhistorisk odling i renskötelsns landskap. Om forskningsprogrammet Kulturarv, landskap och identitetsprocesser i norra Fennoskandien 500–1500 e.v.t. Publicerat 2015-05-29.

<https://sverigesradio.se/artikel/5292009>
Giftiga växter gjordes ätliga. SR 2012-10-01.